

# RECHTSPRAAK

## JURISPRUDENCE

VENNOOTSCHAPSRECHT / DROIT DES SOCIÉTÉS

### HOF VAN CASSATIE 16 JANUARI 2020

#### VENNOOTSCHAPPEN EN VERENIGINGEN

**Bepalingen gemeenschappelijk aan de rechtspersonen – Geschillenregeling – Vordering tot uitsluiting – Waardering van de over te dragen aandelen – *Going concern*-hypothese**

*In het kader van een procedure tot uitsluiting in de zin van artikel 2:68 WVV (oud art. 636, eerste lid W.Venn.) moet de rechter in de regel de waarde van de over te dragen aandelen bepalen uitgaande van de continuïteit van de onderneming. Hij mag de aandelen enkel tegen liquidatiewaarde waarderen in geval van verlieslatende ondernemingen waarbij twijfel bestaat over hun voortbestaan.*

#### SOCIÉTÉS ET ASSOCIATIONS

**Dispositions communes aux personnes morales – Résolution des conflits internes – Demande en exclusion – Evaluation des actions à reprendre – Hypothèse de continuité**

*Dans le cas d'une procédure en exclusion au sens de l'article 2:68 CSA (ancien art. 636, al. 1<sup>er</sup>, C. soc.), le juge doit en règle évaluer les actions à transférer dans une hypothèse de continuité de l'entreprise. Il ne peut les évaluer dans l'hypothèse de discontinuité que dans le cas des entreprises déficitaires où on peut douter de leur continuité.*

**P.D.M. / A.D. en Imar BVBA**

**Zet.: E. Dirix (sectievoorzitter als voorzitter), A. Smetryns en K. Mestdagh (sectievoorzitters), B. Wylleman en K. Moens (raadsheren)**

**O.M.: R. Mortier (advocaat-generaal)**

**Pl.: Mrs. B. Maes en W. Derijcke**

**Zaak: C.19.0096.N**

(...)

#### I. Rechtspleging voor het Hof

Het cassatieberoep is gericht tegen het arrest van het hof van beroep te Gent van 25 juni 2018.

Eerste advocaat-generaal Ria MORTIER heeft op 19 december 2019 een schriftelijke conclusie neergelegd.

Raadsheer Koenraad Moens heeft verslag uitgebracht.

Advocaat-generaal Henri VANDERLINDEN heeft geconcludeerd.

#### II. Cassatiemiddel

De eiser voert in zijn verzoekschrift dat aan dit arrest is gehecht, een middel aan.

#### III. Beslissing van het Hof

##### Beoordeling

##### Eerste onderdeel

1. Artikel 636, eerste lid Wetboek van Vennootschappen bepaalt dat een of meer aandeelhouders die gezamenlijk effecten bezitten die 30% vertegenwoordigen van de stemmen verbonden aan het geheel van de bestaande effecten, of 20% indien de vennootschap effecten heeft uitgegeven die het kapitaal niet vertegenwoordigen,

of aandelen waarvan de nominale waarde of de fractiewaarde 30% van het kapitaal van de vennootschap vertegenwoordigt, om gegronde redenen in rechte kunnen vorderen dat een aandeelhouder zijn aandelen en alle converteerbare effecten in zijn bezit, die recht geven op inschrijving of op omzetting in aandelen van de vennootschap, aan de eisers overdraagt.

Overeenkomstig artikel 640, eerste lid Wetboek van Vennootschappen veroordeelt de rechter de gedaagde om, binnen de door hem gestelde termijn te rekenen van de betekening van het vonnis, zijn aandelen aan de eisers over te dragen en de eisers om de aandelen tegen betaling van de prijs die hij vaststelt over te nemen.

2. Deze bepalingen zijn overeenkomstig artikel 657 Wetboek van Vennootschappen van toepassing op de commanditaire vennootschappen op aandelen.

3. In de regel bepaalt de rechter de waarde van de over te dragen aandelen met het oog op de continuïteit van de onderneming. Hij kan de aandelen enkel tegen liquidatiewaarde waarderen in geval van verlieslatende ondernemingen zodat er twijfel bestaat over hun voortbestaan. De geschillenregeling werd door de wetgever immers ingevoerd om conflicten in een vennootschap *in going concern* op te lossen op een manier die zo weinig mogelijk afbreuk doet aan de continuïteit van de onderneming en de rechtspersoon die haar draagt.

4. De appelrechters die overgaan tot een waardering van de aande-

len in discontinuïteit zonder vast te stellen dat er sprake was van een verlieslatende onderneming zodat er twijfel bestond over haar voortbestaan, verantwoord hun beslissing niet naar recht.

Het onderdeel is gegrond.

Dictum

Het Hof,

Vernietigt het bestreden arrest.

Beveelt dat van dit arrest melding zal worden gemaakt op de kant van het vernietigde arrest.

Houdt de kosten aan en laat de beslissing daaromtrent over aan de feitenrechter.

Verwijst de zaak naar het hof van beroep te Antwerpen.

## Noot

### ***Waarderen tegen liquidatiewaarde in de toepassing van de geschillenregeling: enkel i.g.v. verlieslatende ondernemingen waarvan de continuïteit bedreigd is***

Robby HOUBEN<sup>1</sup>

1. De waardering van aandelen in het raam van de geschillenregeling<sup>2</sup> is niet aan wettelijke normen gebonden: de wet bepaalt (met uitzondering van de peildatum) geen aanknopingspunten over hoe de rechter – de voorzitter van

de ondernemingsrechtbank, zetelend zoals in kort geding – de over te dragen of over te nemen aandelen in het kader van de geschillenregeling moet waarderen. De vuistregels over de waardering zijn daarom gegroeid uit de praktijk. Hoofd-

<sup>1</sup> Professor Universiteit Antwerpen / Advocaat Baker McKenzie.

<sup>2</sup> In het WVV opgenomen in art. 2:60 *et seq.*; voorheen in het W.Venn. opgenomen in art. 334-342 en 635-644. Zie over de geschillenregeling in het WVV o.m.: H. BRAECKMANS en R. HOUBEN, *Handboek vennootschapsrecht. Tweede uitgave*, Antwerpen, Intersentia, 2020, 759-791; H. BRAECKMANS en R. HOUBEN, *Het nieuwe Wetboek van vennootschappen en verenigingen. Frisse wind of storm op zee?*, Antwerpen, Intersentia, 2019, 34-37; H. BRAECKMANS en R. HOUBEN, “Het nieuwe Wetboek van Vennootschappen en Verenigingen (WVV) (deel 1)”, *RW* 2019-20, 536-538; D. BRULOOT, H. DE WULF en K. MARESCAU, “Hervorming vennootschapsrecht”, *NJW* 2018, 424-425; H. DE WULF, “Het voorontwerp van een Wetboek van Vennootschappen en Verenigingen”, *TAA* 2017, nr. 56, 29-30; R. HOUBEN, Uitsluiting en uittreding, *TBH* 2018, 1131-1152; F. PARREIN, “Wederzijdse vorderingen tot uitsluiting: wie biedt de meeste garanties voor het voortbestaan van de vennootschap?”, *TRV-RPS* 2020, 76-81; J. MALHERBE, Y. DE CORDT, P. LAMBRECHT, P. MALHERBE en H. CULOT, *Droit des sociétés*, Brussel, Larcier, 2020, 317-338, nrs. 624-639; R. TAS en R. AYDOGDU, “De nieuwe geschillenregeling in het Wetboek van Vennootschappen en Verenigingen – La nouvelle procédure de résolution des conflits internes dans le Code des sociétés et des associations” in BCV (ed.), *Het ontwerp Wetboek van Vennootschappen en Verenigingen – Le projet de Code des sociétés et des associations*, Brussel, Larcier, 2018, 287-320; R. TAS en T. VOS, “De geschillenregeling 2.0. Wijzigingen aan de geschillenregeling in het Wetboek van Vennootschappen en Verenigingen” in M. WYCKAERT (ed.), *Vennootschapsrecht*, Brugge, die Keure, 2018, nr. 105, 95-142; R. TAS, “De nieuwe geschillenregeling in het Wetboek van Vennootschappen en Verenigingen” in VLAAMS PLEITGENOOTSCHAP (ed.), *De nieuwe vennootschapswet*, VPG studiedag 2018, Mechelen, Kluwer, 2018, 189-231; R. TAS, “De geschillenregeling 2.0: naar een efficiëntere en billijkere oplossing voor een aandeelhoudersgeschil in al zijn aspecten” in H. DE WULF en M. WYCKAERT (eds.), *Vennootschappen & verenigingen: het nieuwe recht – Het WVV doorgelicht*, Antwerpen, Intersentia, 2021; D. GOL en A. JANSSEN, “Le contentieux en droit des sociétés” in R. AYDOGDU en O. CAPRASSE (eds.), *Le Code des sociétés et des associations*, Luik, Anthemis, 2018, 101-168; A. JANSSEN, “Le contentieux en droit des sociétés” in Ph. BOSSARD (ed.), *Le Code des sociétés et des associations. Introduction à la réforme du droit des sociétés*, Luik, Anthemis, 2019, 150-165. Zie onder gelding van het W.Venn. o.m.: R. AYDOGDU, “Quelques réflexions au sujet des actions en exclusion et en retrait: le statut procédural de la société et l'évaluation des titres” (noot onder Voorz. Kh. Brussel 16 september 2015), *TBH* 2016, 486-492; H. BRAECKMANS, “Gedwongen overdracht en overneming, uitkoopregeling, gedwongen ontbinding van niet meer actieve vennootschappen en vereffening” in H. BRAECKMANS en E. WYMEERSCH (eds.), *Het nieuwe vennootschapsrecht 1995*, Antwerpen, Maklu, 1996, 289-328; H. BRAECKMANS, “De uitsluiting en uittreding van aandeelhouders”, *RW* 2000-01, 1361-1378; H. BRAECKMANS, “Conflicten in vennootschappen en het W.Venn.: de vlag dekt niet de lading”, *TPR* 2010, 1678-1685, nrs. 105-116; O. CAPRASSE en R. AYDOGDU, *Les conflits entre actionnaires*, Larcier, 2010, 433 p.; I. CORBISIER, “La société et ses associés” in CENTRE D'ETUDES JEAN RENAULT (ed.), *Droit des sociétés: les lois des 7 et 13 avril 1995*, Brussel, Bruylant, 1995, 204-245; L. CORNELIS en J. WILLEMAN, “Naar keuze: de stok achter de deur of de knuppel in het hoenderhok (over de art. 190ter en 190quater en quinquies Venn.W.)” in K. BYTTEBIER, R. FELTKAMP en A. FRANÇOIS (eds.), *De gewijzigde vennootschapswet 1995*, Antwerpen, Kluwer, 1996, 281-374; K. GEENS en J.M.M. MAEIJER, “L'exclusion et la démission judiciaires d'un actionnaire dans les sociétés privées; l'exemple néerlandais”, *RPS* 2015, 591-616; K. GEENS en T. VERHOEST, “Développements récents dans la matière des procédures de sortie prévues par les articles 190ter et 190quater des lois coordonnées”, *RPS* 1998, nr. 6758, 341-375; L. HERVE, “L'exclusion et le retrait judiciaires en pratique”, *DAOR* 2015, 38-56; E. JANSSENS, “De geschillenregeling als bijzonder gerechtelijk actiemiddel” in K. BYTTEBIER, A. FRANÇOIS, E. JANSSENS en T. VAN DE GEHUCHTE (eds.), *Omgaan met conflicten in de vennootschap*, Antwerpen, Intersentia, 2009, 157-202; J.-F. KEUSTERMANS, “Knelpunten in de vennootschapsrechtelijke geschillenregeling. Nieuwe inzichten uit de rechtspraak en interviews met magistraten”, *TRV* 2014, 5-20; J.-F. KEUSTERMANS, “De vennootschapsrechtelijke geschillenregeling: een stand van zaken”, *TRV* 2015, 213-221; J.-M. NELISSEN GRADE, “De geschillenregeling en de uitkoopregeling” in JAN RONSE INSTITUUT (ed.), *De nieuwe vennootschapswet van 7 en 13 april 1995*, Kalmthout, Biblo, 1995, 337-367; E. POTTIER en M. DE ROECK, “Le divorce entre actionnaires: premières applications jurisprudentielles des procédures d'exclusion et de retrait”, *TBH* 1998, 556-549; R. TAS en W. VAN GAVER, “De geschillenregeling: actuele highlights uit een evergreen” in K. GEENS, M. WYCKAERT en V. COLAERT (eds.), *Vennootschaps- en financieel recht*, die Keure, nr. 89, 2014-2015, 101-134; B. TILLEMANN, “De gedwongen uitsluiting en uittreding”, *TRV* 1995, 525-549; B. TILLEMANN en G. VAN SOLINGE, “De uittreding en uitsluiting”, *TPR* 2000, 625-743; T. TILQUIN, “Exclusion, retrait, reprise et dissolution dans le projet 1005”, *RPS* 1995, numéro spécial, 625 *et seq.*; T. VAN DE GEHUCHTE, L. VAN DENBEMPT en A. FRANÇOIS, “Geschillenregeling” in *Artikelsgewijze commentaar vennootschappen en verenigingen*, Kluwer, 2011, 79 p.; J. VANAN ROYE, “De vordering tot uittreding en uitsluiting na ontbinding of het faillissement van de vennootschap”, *TRV* 2007, 295-304.